

EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaneuvottelut – mistä niissä on kyse?

Osa 3: Globaalit säännöt

Energia

Energian kysyntä kasvaa voimakkaasti maailman väkiluvun paisuessa ja elinolosuhteiden parantuessa. Energiatuotteiden kaupan sujuminen on entistä tärkeämpää myös EU:n ja Yhdysvaltojen välillä. Yhdysvalloissa on energian hinnan vaihteluista huolimatta ollut meneillään suoranainen energiavallankumous muun muassa liuskekaasun käytön ja vientikaupan kasvaess. Samaan aikaan Eurooppa on edelleen hyvin riippuvainen tuontienergiasta. Varma ja luotettava energiatarjonta on kaikkien osapuolten kannalta elintärkeää.

Kansainvälisen kaupan ja investointien sääntely ei ole tähän mennessä ulottunut kattavasti energiaan. Maailman kauppajärjestö WTO:n säännöstö ei ole riittävä energian tuotannon kannalta. Palvelukaupan yleissopimuksen (General Agreement on Trade in Services, GATS) säännöstöstä puuttuu määritelmä energiapalveluista.

EU:n tavoitteena on sisällyttää energia sopimukseen laajasti. Soveltamisalaan kuuluisivat kaikki keskeiset energiatuotteet, kuten raakaöljy, maakaasu, sähköenergia ja uusiutuva energia. Energian kaupassa tavoitteena on läpinäkyvyys ja ennustettavuus, jotka vuorostaan helpottaisivat infrastruktuuri-investointeja ja muun muassa kuljetuksia. Markkinoillepääsyä helpotettaisiin ja vientirajoituksiin puututtaisiin.

EU:n tavoitteisiin sisältyvät edelleen muun muassa jäsenmaiden oikeus päättää luonnonvaroistaan, kuljetuksia koskevat säännöt (maakaasuputket mukaan lukien) ja kolmansien osapuolten asemaa koskeva Third Party Access (TPA)-periaate. EU:n tavoitteena on, että yhteisesti sovittavilla säännöillä tuetaan kestäviä energiamarkkinoita ja energianlähteiden käyttöä. Yhteisesti sovitut säännöt voisivat myös tukea kansainvälistä energiakaupasta käytävää keskustelua.

EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisenä tavoitteena on pyrkiä ennustettaviin energian markkinoihin ja tällä tavoin varmistaa luotettavat toimitukset. Suomi tavoittelee erillisiä energiaa koskevia määräyksiä, joissa varmistetaan energiatuotteiden vapaa kauppa ja vientiesteiden poistaminen sekä määritellään yhteisiä tavoitteita kestäväen energian kehityksessä.

Säädely ja avoin kansainvälinen markkina-asetelma vahvistaisi vihreiden tuotteiden kustannustehokkuutta ja saatavuutta. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia ovat sekä EU:n että Yhdysvaltojen energiapoliittisia lähtökohtia, ja myös näitä sopimus tukisi.

Energia-aihepiiristä on keskusteltu säännöllisesti neuvottelujen kuluessa, ja osapuolet ovat myös käsitelleet eri kysymyksiä ja teemaan liittyviä osa-alueita varsin kattavasti. Toistaiseksi osapuolet eivät ole kuitenkaan ratkaisseet, tuleeko energiakysymyksistä sopimukseen oma lukunsa, vai tullaanko siihen liittyvät kokonaisuudet kattamaan muilla tavoin.